

24.11.2022

Oikeusministeriölle

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö VN/23100/2022

Asia: Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin liittyvät valtioneuvoston asetukset

Pyydettynä lausuntona Helsingin hovioikeus esittää seuraavaa:

Yleistä

Lausuntopyyntö koskee oikeusministeriön ehdotusta lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin (jäljempänä huoltolaki) liittyvien asetusten (556/1994 ja 343/2014) muuttamisesta.

Ehdotettu uusi asetusta lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta vastaa nykyisin voimassa olevaa asetusta (556/1994), mutta siihen on tehty huoltolain muuttamisesta (455/2022) ja hyvinvointialueiden perustamisesta johtuvat tarpeelliset muutokset.

Ehdotetut teknisluontoiset muutokset asetukseen kunnalle maksettavasta korvauksesta asiantuntija-avustajan käyttämisestä huoltoriitojen tuomioistuinsovittelussa ja lapsen kuulemisessa tuomioistuimissa (343/2014) johtuvat hyvinvointialueiden perustamisesta.

Helsingin hovioikeus kannattaa asetustalonnoissa ehdotettua ja toteaa lisäksi seuraavaa.

Asetus lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta

Voimassa olevan asetuksen 12 §:n mukaan sosiaalilautakunnan puhevaltaa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta sekä lapsen palauttamista koskevassa asiassa käytetään siten kuin sosiaalihuoltolain 12 §:ssä (736/92) säädetään. Sosiaalihuoltolain muutosten seurauksena mainittu sosiaalihuoltolain 12 § ei ole enää voimassa.

24.11.2022

Asetusehdotuksessa ei säädetä voimassa olevaa asetusta vastaavalla tavalla siitä, mikä elin käyttää hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin puhevaltaa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta tai lapsen palauttamista koskevassa asiassa. Muistiosta ei ilmene, onko vastaava säännös jossain toisessa laissa tai asetuksessa.

Asetusehdotuksen 10 §:n mukaan kun lapsen huoltoa koskevat tiedot ilmoitetaan merkittäväksi väestötietojärjestelmään vieraassa valtiossa annetun päätöksen perusteella, jolle ei ole haettu Helsingin kärjäoikeuden vahvistusta, rekisterinpitäjä voi edellyttää myös muuta kuin 6 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua selvitystä. Muistiossa on tältä osin viitattu väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 19 §:ään, jonka 2 momentissa mainituissa tilanteissa asiakirjan on oltava laillistettu tai siihen on liitettävä asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistus sen alkuperästä.

Hovioikeuden näkemyksen mukaan tuomioistuin ei voi vieraassa valtiossa lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta annetun päätöksen tunnustamista koskevassa asiassa edellyttää hakijalta asiakirjojen laillistamista. Tämä voi johtaa siihen, että Helsingin kärjäoikeudelta haetaan muussa kuin toisessa Pohjoismaassa annetun päätöksen tunnustamista Suomessa huoltolain 25 §:n nojalla sen sijaan, että tiedot ilmoitettaisiin suoraan merkittäväksi väestötietojärjestelmään, koska tuomioistuimen menettelystä aiheutuu vähemmän vaivaa ja kustannuksia hakijalle.

Asetus kunnalle maksettavasta korvauksesta asiantuntija-avustajan käyttämisestä

Huoltolain 3 a luvun 17 b §:n 2 momentin mukaan hovioikeus voi käyttää lapsen kuulemisessa apuna minkä tahansa tuomiopiiriinsä kuuluvan kärjäoikeuden käytettäväksi osoitettua asiantuntija-avustajaa. Korkein oikeus voi käyttää lapsen kuulemisessa apuna minkä tahansa kärjäoikeuden käytettäväksi osoitettua asiantuntija-avustajaa.

Saman lain 5 luvun 31 §:n nojalla toimivaltainen tuomioistuin lapsen palauttamista koskevissa asioissa on Helsingin hovioikeus.

Lapsen palauttamista koskevassa asiassa muualla kuin pääkaupunkiseudulla asuvan tai oleskelevan lapsen kuuleminen on mahdollista järjestää Helsingissä hovioikeudessa tai sillä hyvinvointialueella, jossa lapsi asuu tai oleskelee. Hovioikeus ehdottaa huoltolain 3 a luvun 17 b §:n muuttamista siten, että Helsingin hovioikeus voi lapsen palauttamista koskevassa asiassa käyttää lapsen kuulemisessa apuna minkä tahansa kärjäoikeuden käytettäväksi osoitettua asiantuntija-avustajaa.

Lausunto

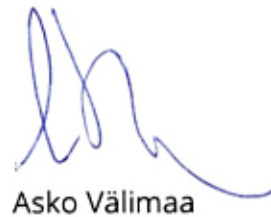
3(3)

24.11.2022

Lausunnon valmistelu

Lausunnon on valmistellut hovioikeudenneuvos Tiina Nurmimäki.

Presidentti

Asko Välimaa